

Taka zamiana jest dogodna do obliczeń praktycznych, ponieważ Re jest liczbą podobieństwa hydrodynamicznego, a liczba Prandtla - Pr składa się tylko z parametrów fizycznych

$$Pr = \frac{Pe}{Re} = \frac{\nu}{a} . \quad (11.34)$$

Równanie uogólnione wymiany ciepła ma następującą postać

$$Nu = f(Fo, Re, Gr, Pr) . \quad (11.35)$$

Dla ruchu wymuszonego ustalonego równanie (11.35) przyjmuje postać

$$Nu = f(Re, Pr) , \quad (11.36)$$

ponieważ przy ruchu ustalonym odpada liczba Fo a przy ruchu wymuszonym burzliwym można pominąć wpływ ruchu swobodnego, a tym samym odpada liczba Gr .

Przy swobodnym ruchu cieczy odpada liczba Re , wobec czego

$$Nu = f(Gr, Pr) . \quad (11.37)$$

Wreszcie dla gazów o jednakowej liczbie atomów, dla których liczba Pr jest jednakowa, równania (11.36) i (11.37) przyjmą postać:

$$Nu = f(Re) , \quad (11.38)$$

$$Nu = f(Gr) . \quad (11.39)$$

Z przeprowadzonej analizy wynika, że teoria podobieństwa pozwala otrzymać liczby podobieństwa bez całkowania równań różniczkowych oraz pozwala ustalić zależności uogólnione, które są słuszne dla wszystkich zjawisk podobnych.

11.5. SENS FIZYCZNY LICZB PODOBIEŃSTWA

Każdej liczbie podobieństwa można przypisać pewien sens fizyczny. Liczby podobieństwa określamy zazwyczaj jako stosunek dwu wyrażeń charakterystycznych oddziaływania dwu różnych wielkości fizycznych.

Liczba Strouhala - Sh oznacza stosunek czasu ruchu elementu płynu do całkowitego czasu potrzebnego na przebycie określonej drogi.

Liczba Reynoldsa - Re wyraża stosunek sił bezwładności do sił lepkości.

Liczba Frouda - Fr jest miarą stosunku sił ciężkości do sił bezwładności.

Liczba Eulera - Eu przedstawia stosunek spadku ciśnienia statycznego w strumieniu płynu do ciśnienia dynamicznego.

Liczba Grashofa - Gr stanowi miarę stosunku sił wyporu do sił lepkości.

Liczba Prandtla jest stosunkiem współczynnika lepkości kinematycznej do współczynnika wyrównania temperatur α . Można więc liczbę Prandtla traktować jako miarę stosunku przenoszenia ilości ruchu w płynie lepkiem do ilości ciepła w płynie.

Liczba Macha - M jest miarą stosunku prędkości ruchu elementu płynu do prędkości dźwięku w tym płynie.

11.6. ANALIZA WYMIAROWA

TWIERDZENIE π

Analiza wymiarowa polega na znajdowaniu bezwymiarowych liczb podobieństwa przez analizę wymiarów opisujących pewne zjawisko. Nadaje się ona szczególnie do stosowania w tych przypadkach, w których nie znane są równania różniczkowe charakterystyczne dla badanego zjawiska.

Zanim przystąpimy do omówienia samej metody analizy wymiarowej określimy najpierw pewne pojęcia przydatne do dalszych rozważań.

11.6.1. POJĘCIE NIEZALEŻNOŚCI WYMIAROWEJ

Niech A_i będzie wielkością wymiarową, a_i liczbą rzeczywistą i niech b będzie dowolną liczbą dodatnią.

Wielkości $A_1, A_2, \dots, A_k$ nazywamy wymiarowo niezależnymi, jeżeli z równości

$$A_1^{a_1} A_2^{a_2} \dots A_k^{a_k} = b$$

wynika, że

$$a_1 = a_2 = \dots = a_k = 0 \quad \text{oraz} \quad b = f.$$